

KP Kuopion ja Karjalan metropoliitta Arsenin luento lauantaina 19.2.2022 Mikkelin Paukkulassa pidetyssä ”Pyhät ja pyhyys ortodoksisuudessa” -seminaarissa.

PYHIEN KANONISOINTI

Aluksi tarkastelen, mitä tarkoittavat käsitteet pyhä ja kanonisointi. Sitten kerron lyhyesti pyhien joukkoon liittämisen historiasta ja lopuksi puhun marttyyri ja tunnustaja Johanneksen ja pyhittäjä Johanneksen pyhien joukkoon liittämisen prosessin kulusta.

Pyhä

Suomen kielen sana ”*pyhä*” on vanha kantagermaaninen lainasana, jonka merkitys alkuaan oli ”erotettu”, ”merkitty” tai ”rajattu”. Pyhä on maallisen ja arkisen, siis tavanomaisen vastakohtaksi sopiva henkilö, jumalallinen ilmiö, aika, paikka, rakennus, teksti, esine tai sitten kuva eli ikoni. Käsitys pyhästä riippuu uskonnollisesta traditiosta ja vaihtelee niin ajallisesti kuin yksilöllisesti.

Ortodoksisen kirkon käsityksen mukaan jokainen ihminen heijastaa jossain määrin Jumalan pyhyttä, mihin viittaavat liturgian lopulla papin lausumat sanat ”*Pyhät pyhille*”, kun hän kohottaa Karitsan eli pyhitetyn ehtoollisleivän ennen sen jakamista osasiin. Tällä tarkoitetaan, että pyhitetyt lahjat jaetaan ehtoollisessa seurakunnan pyhille eli meille, jotka olemme kastetut Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja voideltu mirhalla kasteen vakuudeksi. Jotkut kristityistä heijastavat muita suuremmissa määrin Jumalan pyhyttä ja sen vuoksi erotetaan muille esimerkeiksi kristillisestä elämästä ja uskosta.

Kirkon opetuksen mukaan yksin Kristus-Jumala on synnitön. Kaikki ihmiset ovat tehneet syntiä. Hautauspalveluksen kontakissa pyydetään Kristusta saattamaan palvelijansa sielu ”*pyhien joukkoon*”. Ajatus tässä kuten monessa muussakin yhteydessä on se, että Kristukseen liittyneenä kirkon jäsenenä jokaisen on mahdollista heijastaa Jumalan pyhyttä. Näin ero kalenteriin merkityn pyhän ihmisen ja kalentereihin merkitsemättömän ihmisen välillä ei ole täsmällinen, jyrkkä eikä sitä voida millään ihmisen päättämällä kriteerillä tarkalleen määrittää. Kirkon kalenteriin esirukouksissa muisteltaviksi merkityt pyhät ihmiset ovat siis myös olleet syntisiä, mutta toisaalta samalla kasvaneet kohti Jumalan kuvan kaltaisuutta niin, että heissä on tullut ilmi pyhyys erityisellä tavalla. Kirkko on tunnistanut heissä vaikuttavan Jumalan armovoiman ja nostanut heidät esimerkeiksi kristityille kirkon opetuksen seuraamisesta.

Pyhän lähde on yhtäältä jumalallinen voima ja toisaalta yhteisö. Jumalan armosta pyhäksi tunnistetun henkilön muisto säilyy polvesta polveen. Selvimmin pyhän merkitys tulee ilmi pyhän paikan yhteydessä, joka on Jumalan asuinsija, koti tai pyhäkkö. Tällaisella alueella on tietyt rajat, ja kuten jo edellä totesin, pyhä merkitse rajattua aluetta. Yhteisön merkitys pyhyiden lähteenä konkretisoituu pyhän henkilön muiston esiin nostamisena, säilyttämisenä tai sen hiipumisena.

Kirkkokalenteristamme löytyy erilaisia pyhyiden kategorioita. Näistä vanhimpia ovat profeetat, isät ja esi-isät eli vanhatestamentilliset pyhät, apostolit, marttyyrit, tunnustajat, esipaimenet sekä pyhittäjät eli luostarikilvoituksellaan pyhittyneet. Lisäksi kirkko kunnioittaa palkatta parantajia ja Kristuksen tähden houkkia. Venäläiset muistelevat Jekaterinburgissa surmattua viimeistä keisariperhettä kärsimyksissä kestäjinä, mutta se ei ole vanha kirkollinen kategoria pyhille. Syynä tämän uuden pyhyiden lajin nimeämisen on se, ettei keisarillista perhettä surmattu suinkaan uskonsa vuoksi vaan poliittisista syistä.

Kanonisointi

Kanonisoinnilla, kanonisaatiolla ymmärretään henkilön liittämistä pyhien joukkoon. *Kanonisaatio* on latinankielinen sana, joka omaksuttiin itäiseen teologiseen sanastoon lännestä. Käsitteen pohjana on kreikan kielen *κανών* -sana, joka merkitsee ohjetta, kaavaa, kaaviota tai sääntöä eli kaanonaa. Sanalla on ortodoksisessa kirkossa kolme toisista poikkeavaa merkitystä, joista yksikään ei kuitenkaan liity pyhäksi julistamiseen. Kaanonilla voidaan ymmärtää yhtäältä Vanhan- ja Uuden testamentin kirjojen kokonaisuutta, missä merkityksessä sanaa käytettiin ensi kerran kirkossa 300-luvulla. Kanoni merkitsee toisaalta ortodoksisen hymnografian muotoa, joka syntyi 600–700-luvuilla ja on aamupalveluksessa laulettava yhdeksästä veisusta muodostuva kokonaisuus. Kanoni -sanalla ymmärretään myös kirkollisen lain järjestykseen, etiikkaan ja tapoihin liittyviä ohjeita ja sääntöjä, jotka ovat muotoutuneet yleisten tai paikallisten kirkolliskokousten päätöksinä.

Pyhien joukkoon liittämisen merkityksessä kanonisointi käsitettä käytetään katolisessa ja erheellisesti myös ortodoksisessa kirkossa. Meille tuo käsite on harhaanjohtava, mikä selviää seuraavasta. Joka tapauksessa se on menettelytapa, jossa todetaan, täyttääkö henkilö pyhäksi luettavan kriteerit.

Katolisessa kirkossa prosessi on eräänlainen oikeudenkäynti, jossa henkilö julistetaan ensimmäisessä vaiheessa *Jumalan palvelijaksi*. Jos tutkimusprosessi osoittaa henkilön sopivan jatkuon, seuraavaksi hänestä tulee *Kunnianarvoisa*. Kahden todistetun kuolemanjälkeisen ihmeteen tai marttyyrinä kuoleman jälkeen vuorossa on *Autuaaksi* julistaminen. Kun tutkimus etenee, lopuksi henkilö julistetaan *Pyhimykseksi* ja liitetään pyhimysluetteloon eli kanonisoidaan.

Katolisella kirkolla on Vatikaanissa virkamies, jonka nimenomainen tehtävä on esittää pyhimysehdokkaiden kanonisointia vastustavia argumentteja. Hänen nimikkeensä on *Uskon yleinen edistäjä*, mutta puhekielessä häntä kutsutaan *Paholaisen asianajajaksi*: Hänen tehtävänä on varmistaa, että vain todella pyhitykselle otolliset läpäisevät seulan. Tehtävään on kauan valittu [augustinolaismunkkeja](#). Katolisen kirkon prosessi muistuttaa siis oikeudenkäyntiä, jossa on sekä syyttäjä että puolustaja. Katoliseksi pyhäksi eli heidän kielellään pyhimykseksi tarjolla olleen henkilön kautta on täytynyt tapahtua useita todistettavia ihmetekoja.

Ortodoksisessa kirkossa on kanonisoimisen sijasta oikeampaa puhua pyhien joukkoon liittamisestä, koska prosessi ei muistuta missään määrin oikeudenkäyntiä kuten katolisilla. Pyhäksi julistaminen on kreikaksi *agiopoiisis* ja venäjäksi *pritsislénie k liku svatyh* eli pyhien joukkoon liittäminen, mikä jo osaltaan kertoo prosessin erilaisuudesta verrattuna katolisten käytäntöön.

Ortodoksisen kirkon käsityksen mukaan pyhä ihminen on Jumalan armon katalysaattori eli hänen kauttaan Jumala osoittaa armonsa yhteisölle. Hän ei tee ihmeitä siksi, että kirkko olisi päättänyt kirjata hänen nimensä kalenteriinsa, vaan siksi, että hän on pyhä.

Pyhien joukkoon liittämisen historiaa

Varhaisista pyhien joukkoon liittamisistä ei ole juurikaan säilynyt tietoja. On kuitenkin selvää, että pyhäksi tunnistamiselle oli olemassa perusteensa. Vanhimpia pyhäiksi kunnioitettujen kategorioita oli ainoastaan kolme. Ensimmäisen kategorian, jonka kaikkia yksilöitä kunnioitettiin itsestään selvinä pyhinä, muodostivat Vanhan testamentin patriarkat ja profeetat sekä Uuden testamentin apostolit. Toisen muodostivat marttyyrit ja kolmas luokka koostui askeeteista ja piispoista.

Kolmannen kategorian erikoisuus oli siinä, että piispapyhät olivat aiemmin olleet luostarivilvoittelijoita ja jo silloin osoittaneet elämällään erityistä pyhyyttä.

Marttyyrien kunnioittamisen tiedetään varmuudella alkaneen toisen vuosisadan ensimmäisellä neljänneksellä. Se on luonnollisestikin yhteydessä ensimmäisen vuosisadan lopun kristittyjen vainoihin. Koska kahdestatoista apostolista ainoastaan evankelista Johannesta kuoli luonnollisesti ja muut kokivat marttyyrikuoleman, voidaan olettaa marttyyrien kunnioittamisen alkaneen jo ensimmäisellä vuosisadalla ja Johanneksen muistelemisen heti hänen kuolemansa jälkeen. Vanhan testamentin patriarkkoja ja profeetoita tiedetään kunnioitetun pyhinä viimeistään 400-luvun puolivälissä.

Kidutuksiin tai pian kärsimyksiensä jälkeen kuolleet laskettiin marttyyrien joukkoon, kun taas heitä, jotka selvisivät elävinä kidutuksista, alettiin kunnioittaa tunnustajina. Kaikkia kidutuksista selvinneitä ei kuitenkaan kunnioitettu pyhinä, mistä todistaa pyhän **Kyprianos Karthagolaisen** kirje, jossa hän toteaa surevansa sitä, että jotkut kidutetut elävät tuomittavaa elämää.

Askeettien osalta varhaiskristillinen kirkko totesi pyhyiden todennäköisesti ihmeiden eli Jumalan yliluonnollisen todistuksen perusteella. Varhaisien pyhien askeettien elämäkertoihin liittyy melkein poikkeuksetta joitain elämänaikaisia tai kuoleman jälkeisiä ihmeitä, mikä antaa syyn olettaa, että tämä erityinen lahja oli perusta pyhien joukkoon liittämislle.

Todennäköisesti piispat liitettiin pyhien joukkoon varhaiskirkossa samoin kriteerein kuin marttyyrit tai pyhittäjät. Melkein kaikki Konstantinopolin patriarkat alkaen **Mitrofaniksesta**, joka oli patriarkkana vuosina 315–325, aina vuosina 1019–1025 patriarkkana olleeseen **Eustathiokseen** saakka on liitetty pyhien joukkoon, ei kuitenkaan niitä, jotka erotettiin virasta tai jotka tuomittiin heretikkoina. Vaikuttaa että kyseisenä ajanjaksona paikalliskirkko liitti pyhien joukkoon kaikki nuhteettomat piispat sillä perusteella, että heillä oli Jumalan kasvojen edessä vastuu ja huolenpito oman hiippakuntansa uskovista ja minkä uskottiin jatkuvan myös kuoleman jälkeen.

Kriteerit muuttuivat piispojen kohdalla 1100-luvun puolivälissä, sillä sen jälkeisistä Konstantinopolin patriarkoista vain muutamia kunnioitetaan pyhinä. Ennen 1100-lukua ainoastaan muutamia piispoja kunnioitettiin koko kirkon yhteisinä pyhinä, joita juhlittiin kaikkialla Itä-Rooman imperiumissa. Suurinta osaa piispapyhistä kunnioitettiin ainoastaan paikallisesti omassa hiippakunnassa. Uudistuksessa myös piispojen pyhyiden perusteeksi edellytettiin ihme. Muutoksen syynä saattoi olla se, että pyhien joukkoon eri hiippakunnissa liitettyjä piispoja alettiin juhla yleiskirkollisesti, mistä johtuen muisteltavien esipaimenten määrä kasvoi suhteettoman suureksi verrattuna muihin pyhiin.

Edellä mainittujen pyhien ryhmien lisäksi on vielä hallitsijoiden luokka. Kunnioitetut hallitsijat liitettiin alkuaan pyhien joukkoon joko toimistaan kirkon hyväksi tai henkilökohtaisten ominaisuuksien vuoksi. Myöhemmin edellytettiin myös heidän kauttaan tapahtuneita ihmeitä.

Suurinta osaa pyhien juhlista ei vietetty koko ortodoksisessa kirkossa, vaan ainoastaan paikallisesti, tietysti hiippakunnassa. Todennäköisesti ensimmäinen kaikille paikalliskirkoille ja hiippakunnille yhteinen juhla, Kristuksen ja Jumalanäidin juhlien lisäksi, oli viikko helluntain jälkeen vietettävä Kaikkien pyhien sunnuntai, jota juhlittiin jo pyhän **Johannes Krysoptomoksen** aikaan 300-luvun lopulla. Keisari **Leo Viisaan** 800-luvun loppuun ajoittuvassa novellassa kehoitetaan apostolien ja

marttyyrien lisäksi juhlimaan myös **Athanasios Aleksandrialaista, Basileios Suurta, Gregorios Teologia, Gregorios Nyssalaista, Johannes Krysostomosta, Kyrillos Aleksandrialaista ja Epifanios Kyproslaista**. Tämä asetus paljastaa, ettei kaikkein tunnetuimpiakaan pyhiä tuolloin vielä juhlistu koko Konstantinopolin patriarkaatin alueella.

Pyhien kunnioittaminen tapahtui lännessä ennen **Kaarle Suuren** aikaa ilman kanonisointia tai paikallisen piispan vaikutusta. Voi olla, että samoin kävi myös idässä, mutta 1200-luvun lopusta alkaen pyhien joukkoon liittäminen tapahtui Konstantinopolissa keisarin luvalla. Ei ole säilynyt tietoja, miten pyhien joukkoon liittäminen tapahtui tai oliko sille erityistä toimitusta edes olemassa. Tiedetään kuitenkin, että pyhinä kunnioitettujen muistoa ylläpidettiin juhlimalla vuosittain kuolinpäivänä tai jonain muuna, pyhän elämälle merkittävänä päivänä ja merkitsemällä päivä hiippakunnan menologiin tai kalenteriin.

Konstantinopolin kukistumisen jälkeen kreikkalaisilla on ainoastaan kaksi pyhien joukkoon liitettyjen ryhmää, nimittäin marttyyrit ja askeetit. Suurin osa marttyyreinä kuolleista asettui julkisesti vastustamaan islamia sekä puheissa että teoissa. Marttyyri pyhyiden mittana pidettiin kuolemaa ortodoksisen uskon puolesta, mutta askeeteilta edellytettiin todistettua ihmetapahtumaa. 1600-luvulla alettiin myös maatumattomia jäännöksiä tai hyväntuoksuisia luita pitää yhtenä pyhyiden osoituksena. Vuonna 1680 kuollut Jerusalemin patriarkka **Nektarios** piti pyhyiden perustana kolmea seikkaa, nimittäin:

- 1) Ortodoksinen uskon puhtautta,
- 2) vahvaa uskonvakaumusta aina marttyyriuteen saakka, sekä
- 3) Jumalan armosta tapahtuvia ihmeitä.

Suomen kirkon pyhien prosessin kulku ja juhla-aktin rakenne

Suomen autonomisen kirkon pyhien joukkoon liittämisen alkuna on minun 18.3.2014 piispainkokoukselle Oulusta lähettämäni kirje, jossa esitin harkittavaksi toimikunnan perustamista valmistelemaan mahdollista pyhien joukkoon liittämistä, koska ortodoksinen kirkko Suomessa oli tuolloin ainoa paikalliskirkko, jolla ei ollut omia pyhien joukkoon liitettyjä henkilöitä. Piispainkokous hyväksyi esitykseni ja kutsuin työryhmän jäseniksi rovasti **Sergius Collianderin** ja professori, diakoni **Jukka (Johannes) Korpelan**. Ryhdyimme ripeästi töihin ja jo 1. huhtikuuta 2014 pidetyssä piispainkokouksessa hyväksyttiin työryhmän esitys kanonisoinnin periaatteiksi.

Työryhmän listaamat kriteerit ovat:

1. Henkilö on saanut aikaan suuren positiivisen muutoksen, jota voidaan kutsua ihmeeksi.
2. Henkilö tekee yleisesti ihmeteltävää hyvää.
3. Henkilö luo lohduttamalla, opettamalla tai ohjaamalla pysyvästi hyvää.
4. Pyhä on kärsinyt marttyyrikuoleman tai osoittanut kestävyyttä ankarassa vainossa.

Lisäksi pyhän pitää täyttää kummatkin seuraavista vaatimuksista:

5. Henkilön muisto on säilynyt kristittyjen piirissä, muodostunut pysyväksi ja kunnioitusta herättäväksi.
6. Kirkko pitää saavutuksia esimerkillisinä ja pyhää niiden vuoksi esirukoilijana.

Työryhmä korosti, että kirkon ei tule puhua kanonisoinnista roomalais-katolisen kirkon tapaan, koska kyse ei ole juridisesta prosessista. Ortodoksinen kirkko puhuu ihmisten lukemisesta pyhien joukkoon eikä käytä sanaa pyhimys vaan pyhä ihminen.

Piispainkokous asetti työryhmälle jatkotehtäväksi etsiä mahdollisesti pyhäksi luettavia henkilöitä. Työryhmän puheenjohtaja kutsui tähän jatkotyöhön pysyviksi asiantuntijoiksi pastori **Marko Mäkisen** ja nunna **Ksenian**. Lisäksi työryhmä kuuli erikseen asiantuntijana KP metropoliitta **Panteleimonia**.

Laajentuneen työryhmän työskentelyn alussa todettiin, että keskustelu konkreettisesti pyhien joukkoon luettavista tulee pitää salaisena. Sitä vastoin nähtiin tärkeänä avata kirkkokansalle ja laajalle yleisölle se, että tällainen hanke on suunnitteilla ja että prosessin periaatteet on vahvistettu. Isä Johannes korosti, että olisi hyvä kertoa laajalti se, että ortodoksinen kirkon oppi pyhistä ihmisistä eroaa perustavanlaatuisesti roomalaiskatolisen kirkon juridisesta kanonisoimisprosessista. Isä Marko painotti, että niin perinteen kuin piispainkokouksen vahvistamien periaatteiden mukaan tärkeää on se, että kirkkokansa kunnioittaa sitä, joka luetaan pyhien joukkoon.

Isä Sergius puolestaan korosti, että kirkkokunnan tulisi systemaattisesti julkaista tällaisia henkilöitä koskevia kirjoituksia, jotta kirkon vaikuttajat tulisivat seurakuntalaisille tutuiksi. Työryhmä totesi lisäksi, että eteneminen pitää tehdä selkeällä toimintasuunnitelmalla. Tärkeää oli aloittaa keskustelu pyhien kunnioittamisesta ja sen merkityksestä kirkkollemme. Tärkeää oli myös korostaa ortodoksinen kirkon oppia tästä ja tuoda esille se, että kyse ei ole mistään erillisestä asiasta vaan siitä, että koko jumalanpalveluselämässämme muistamme pyhiä ja heidän toimintaansa ektenian sanoin: ”Muisteltuamme kaikkein pyhintä, puhtainta, siunatuinka, kunniallisinta valtiatartamme Jumalansynnyttäjää, ainaista Neitsyttä Mariaa ja kaikkia pyhiä, antakaamme itsemme toinen toisemme ja koko elämämme Kristuksen Jumalan haltuun!”

Kandidaattien nimiä alettiin etsiä luottamuksellisesti ja niitä kertyi kaikkiaan kahdeksan. Todettiin, että tässä vaiheessa tulee välttää ristiriitaisten henkilöiden ottamista keskusteluun, vaikka kirkon pyhien joukossa on paljon tällaisia hahmoja eikä pyhän määritelmään kuulu synnittömyys tai virheettömyys. Keskustelu voisi kuitenkin lähteä tällaisen valinnan seurauksena väärään suuntaan.

Tuolloin myös päätettiin, että työryhmä laatii yhteisen kirjoituksen syksyn 2015 puoliväliin mennessä Aamun Koittoon ja mahdollisesti muihin tiedotusvälineisiin siitä, mitä ortodoksinen pyhien kunnioittaminen tarkoittaa ja mitä pyhillä ymmärretään. Kirjoituksessa haluttiin selvittää ortodoksista oppia pyhistä ja kertoa, että Suomen kirkko ryhtyy etsimään suomalaisia ortodoksinen kirkon piirissä toimineita henkilöitä, joihin tällaista kunnioitusta voitaisiin virallisesti kohdistaa.

Lisäksi työryhmä pohti, voitaisiinko pyhien joukkoon muisteltaviksi lukea ”Suomen kirkon piirissä toimineet esiäidit ja äidit”. Perusteluna tällä on se, että Suomen kirkko ei ole ollut metropolien ja hovien vaan pienten yhteiskuntien ja maaseudun kirkko. Äitien asema uskon kannattajina ja siirtäjinä on ollut aivan ratkaiseva pitkien matkojen ja maaseudun oloissa. Äidit ja isoäidit muodostavat kollektiivin, jota voitaisiin muistella yhteisesti, kuten muistellaan suuria marttyyrien ja oppineiden ryhmien. Heitä ei muisteta yksilöinä vaan heidän yhteisen ja yleisen tehtävänsä vuoksi. Näin korostettaisiin myös yksilöiden sijasta yhteisöllisyyttä eikä muisteltavien joukossa olisi vain miehiä. Tätä ajatusta ei kuitenkaan viety eteenpäin.

Työryhmä tarkasteli monipuolisesti useita Suomen kirkon piirissä toimineita vaikuttajia ja heidän historiaansa. Joukossa on ollut niin miehiä kuin naisiakin. Mukana on ollut kirkon korkeimman hierarkian edustajia ja tavallisia arkipäivän kristittyjä, hallintoihmisiä ja kilvoittelijoita. Työryhmä

arvioi, että tässä vaiheessa tulee mieluummin toimia maltillisesti ja valita huolellisesti vain muutama henkilö, koska ilmeisenä ajatuksena on jatkaa työtä ja tulevana vuosina on mahdollista nimetä paljon uusiakin pyhiä ihmisiä Suomen ja Karjalan kristittyjen joukosta. Siinä vaiheessa luotiin kuitenkin linja, jonka määrittelyssä oltiin hyvin huolellisia. Vaaraksi nähtiin, että turhan kevyin perustein esitetty pyhäksi lukeminen johtaisi siihen, että kirkon piirissä syntyisi asiassa hämmennystä ja ulkopuoliset ymmärtäisivät asian täysin väärin, mikä vahingoittaisi kirkkoa. Lisäksi vaarana on, että julkisuus ei seuraisikaan asiassa Ortodoksisen kirkon pyhiin liittämää opetusta, vaan koko toimenpidettä uutisoitaisiin ja selitettäisiin länsimaisen pyhimysopetuksen mukaan, jolloin lopputulos niin hankkeelle kuin koko kirkollekin olisi haitallinen.

Työryhmä löysi huolellisen pohdinnan jälkeen kaksi henkilöä, joiden osalta Ortodoksisen kirkon perinne ja piispainkokouksen vahvistamat kriteerit tukevat voimakkaasti ajatusta heidän lukemisestaan kirkon virallisesti muistelemiksi pyhiksi ja tässä tarkoituksessa kalenteriin merkittäviksi.

1. Johannes Karhapää

Johannes Karhapää toimi Suomen ortodoksisen kirkon muodostumisvaiheessa 1900-luvun alun vaikeissa olosuhteissa aktiivisena, työhönsä koko olemuksellaan sitoutuneena kansanvalistajana, joka puolusti suomalais-karjalaisen ortodoksisuuden asiaa. Hänellä oli laaja ja merkittävä panos silloisen Kuopion läänin ortodoksien sivistystyössä ja suomenkielisen ortodoksisuuden juurruttamisessa paikallistasolla. Aikanaan hänet tunnettiin koko Suomen suuriruhtinaskunnassa ja myös palkittiin työstään.

Johannes Karhapään elämää ja toimintaa leimasi syvä ortodoksisuus, mistä hänet muistetaan.

Kansallisen kuohunnan aikana äärisuunnat saivat voimakkaan aseman sekä yhteiskunnassa että kirkossa. Johannes Karhapään toimintaan liitettiin tuolloin siihen todellisuudessa kuulumaton poliittinen ulottuvuus.

Johannes Karhapää kesti vainon ja pilkan nöyrästi antamatta periksi vakaumuksestaan, minkä vuoksi hän kärsi marttyyrikuoleman keväällä vuonna 1918.

Johannes Karhapään muisto on säilynyt Sonkajanrannan yhteisössä ja Suomen ortodoksisessa kirkossa. Hänen marttyyriuteensa liitetään ristin kantamisen ja periksiantamattomuuden lisäksi sovinto ja anteeksianto.

2. Ivan Aleksejevitš Aleksejev eli skeemaigumeni Johannes

Skeemaigumenni Johanneksen elämää leimasi lapsuudesta alkaen syvä sitoutuminen Ortodoksiseseen uskoon. Hän eli hyvin monivaiheisen elämän monen kulttuurin välillä, eikä siitä puuttunut vaikeuksia, vastuuta ja kilvoittelua. Näin hänen elämäkokemuksensa muodostui hyvin rikkaaksi, mikä auttoi ymmärtämään hyvin erilaisiin vaikeuksiin joutuneita ihmisiä ja näin antamaan heille tukea ja lohdutusta.

Skeemaigumeni Johanneksen kirkollinen ura oli merkittävä ja hänet sijoitettiin useaan vastuulliseen tehtävään.

Erityisen merkittävä asema skeemaigumenilla oli Suomen ja Venäjän valtakunnan välille kumpaankin suuntaan muuttaneiden ihmisten keskuudessa, koska varsinkin Venäjän vallankumouksen jälkeen nämä ihmiset jäivät kielellisesti ja kulttuurillisesti omaksi, syrjäytetyksi ryhmäkseen Suomessa, ja isä Johannes itse oli myös osa heitä. Tämän väestön jälkeläiset muodostavat tänään merkittävän osan Suomen ortodokseista.

Lopulta skeemaigumeni Johannes varttui merkittäväksi ja Suomen Kirkossa aivan poikkeukselliseksi ohjaajavanhukseksi, jonka luo tultiin kaukaakin kuulemaan lohdutuksen sanoja ja neuvoja elämään.

Isä Johanneksen lohdutuskirjeet julkaistiin jo hänen elinaikanaan.

Skeemaigumeni Johanneksen kirjekokoelma on sittemmin käännetty useille kielille, joten hänen lohduttava sanomansa ei ole vain Kristuksen Kirkastumisen luostarin eikä Suomen Kirkon vaan kaikkien maailman ortodoksien yhteinen ja pysyvä lahja Jumalalta yhä tänään ja tulevaisuudessa. Henkisen lohdutuksen lisäksi skeemaigumenin puoleen käännettiin usein myös konkreettisissa kysymyksissä. Hän teki pitkiä matkoja sairaiden luo, ja tällöin hänen kauttaan tapahtui todistettuja Jumalan ihmetekoja. Esimerkiksi **Marina Latschinoff** kertoi, kuinka hänen alun perin pietarilainen, nyt Helsingissä asunut mummonsansa **Natalia Vasilievna Karhu** halvaantui. Hänen tyttärensä **Klavdia** matkusti Heinäveden Valamoon ja toi mukanaan Helsinkiin isä Johanneksen, jonka useamman viikon rukousten jälkeen mummo tuli terveeksi. Isä Johannes oli jo aiemmin ohjauksellaan hoitanut terveeksi Marinan tämän ollessa pienenä vammautunut.

Skeemaigumeni Johanneksen muisto on säilynyt myös hänen synnyinseuduillaan Keski-Venäjällä tähän päivään asti. Siten isä Johannes yhdistää myös alueen ortodoksia kirkkoja eikä vain suuren raja-alueen väestön ortodokseja ja on niiden yhteinen esirukoilija.

Työryhmän esitys hyväksyttiin piispainkokouksessa 16. maaliskuuta 2016, mutta asia lepäsi arkkipiispan pöydällä kaksi vuotta. Työryhmän raportti saatiin vuoden 2018 syyskuussa luovutettua patriarkka **Bartolomeokselle** Konstantinopolin patriarkaatin piispojen kokouksen yhteydessä. Hänen pyhyytensä lupasi pikaista päätöstä ja se saatiinkin jo 29. marraskuussa samana päivänä, kun minut valittiin tämän hiippakunnan piispaksi.

Metropoliitta Arseni